

Isarescu: BNR va înainta autoritatilor un memorandum prin care va propune o noua strategie în abordarea problemei tezaurului de la Moscova

Banca Nationala a României (BNR) va înainta autoritatilor un memorandum prin care va propune o noua strategie în abordarea problemei tezaurului nostru de la Moscova, a declarat, miercuri, guvernatorul BNR, Mugur Isarescu.

"Pentru ca eforturile noastre sa fie eficiente si durabile, avem nevoie de sprijinul concret al institutiilor statului român si al societatii civile. Un astfel de demers ar fi eficient daca ar fi imun la ciclurile electorale si la calculele politice pe termen scurt. Ambele sunt utile si legitime într-o democratie, însa abuzul de aceste unelte împiedica formarea unui consens si, mai ales, lipseste de constanta niste eforturi care trebuie sa fie, de fapt, nationale. Tocmai de aceea, dupa epuizarea crizei politice pe care o traversam, Banca Nationala a României va înainta autoritatilor un memorandum prin care va propune o noua strategie în abordarea problemei tezaurului nostru de la Moscova. As reaminti ca, în anul de gratie 1918, situatia geopolitica a Europei era mult mai complicata si mai grava decât cea de astazi, dar elitele noastre politice si culturale s-au adunat si au actionat concentric, fapt pentru care rezultatele au fost de-a dreptul spectaculoase la sfârșitul acelui an", a precizat Mugur Isarescu, la dezbaterile cu tema "Tezaurul Bancii Nationale a României de la Moscova - actualitati si perspective".

Guvernatorul BNR a mentionat ca în data de 29 aprilie se împlinesc 146 de ani de la înfiintarea institutiei.

"Dupa aproape un secol si jumatate de functionare, putem spune ca Banca Nationala a României are capitolul sau clar delimitat în istoria moderna a României. Și este vorba de un capitol consistent, în care bilantul contributiei institutiei noastre la progresul societatii românești a înregistrat beneficii pe care cercetarea istorica le-a evidentiat în ultimele trei decenii si continua sa o faca. În acelasi timp însa, am avut si pierderi. Cea mai mare dintre acestea, sau una dintre cele mai mari, este reprezentata de cele 91,5 tone de aur fin transferate în 1916 si 1917 la Moscova. Transferul s-a realizat într-un context militar extrem de nefavorabil României, catre singurul aliat cu care aveam granita comuna si cu care împarteam frontul de Est. Chiar în acele conditii, Consiliul de administratie al Bancii Nationale a trecut la încarcarea casetelor cu monede de aur în trenul de la Iasi numai dupa ce reprezentantul Guvernului rus a semnat protocolul româno-rus în care garanta "integritatea valorilor ce vor fi trimise în Rusia de Banca Nationala a României atât pe timpul parcurșului cu trenul, cât si în timpul paștrarii lor la Moscova". Dupa cum stiti, în pofida protofoalelor cu valoare de tratat international, puterea bolșevica a decis confiscarea întregului tezaur românesc în ianuarie 1918", a afirmat Mugur Isarescu.

El a mentionat ca problema tezaurului de la Moscova a intrat pe agenda sa de lucru chiar în ziua în care a fost numit guvernator al Bancii Nationale a României, la 4 septembrie 1990.

"Asa cum am mai mentionat si cu alte prilejuri, atunci am primit de la fostul guvernator Decebal Urdea dosarul cu cele 166 de documente oficiale referitoare la tezaurul BNR de la Moscova. Alcatuit în 1922, dosarul a fost predat din mâna în mâna de la guvernator la guvernator, predarea fiind înșotita de un fel de juramânt, care includea angajamentul de a face tot ce este posibil pentru recuperarea tezaurului. În consecinta, am respectat juramântul. Începând din anul 1991, Banca Nationala a prezentat sistematic opiniei publice interne si externe problematica tezaurului trimis la Moscova în timpul Primului Razboi Mondial si sechestrat de Uniunea Sovietica. Mai întâi a fost o munca de cercetare, de documentare si de publicare a documentelor pentru reconstituirea traseului istoric al acestei chestiuni si pentru prezervarea memoriei sale. Apoi, am trecut la abordarea chestiunii propriu-zise a recuperarii tezaurului", a explicat Isarescu.

Guvernatorul a afirmat ca, de peste trei decenii, promovând tematica tezaurului sau de la Moscova, în limitele

competentelor si puterilor sale, Banca Nationala si-a asumat un serviciu de utilitate publica, "acela de preservare a memoriei istorice, pentru a fi transmisa generatiilor viitoare, ca cel mai solid fundament al drepturilor noastre legitime".

"Este mai mult decât evident ca ceea ce lasam mostenire generatiilor urmatoare reprezinta responsabilitatea noastra, în spiritul viziunii noastre despre temeiurile trecutului în construirea viitorului. De altfel, cred ca orice institutie solida, serioasa, croita si administrata dupa criteriul meritocratiei trebuie sa faca asta. Tocmai pentru a constientiza ce am reusit sa facem si ce mai este de facut, suntem aici pentru a realiza un bilant al etapei cuprinse între momentul adoptarii, la 14 martie 2024, de catre Parlamentul European a Rezolutiei referitoare la returnarea tezaurului national al României însusit ilegal de Rusia si momentul prezent. Aceasta etapa a început de fapt în noiembrie 2023, când spuneam, tot în aceasta sala, ca am constatat ca, în plan extern, chiar la nivelul decidentilor europeni, problema Tezaurului BNR evacuat la Moscova era în mare parte necunoscuta si ca în circuitul public din strainatate, atât cel stiintific, cât si cel al literaturii de popularizare, nu existau lucrari în limbi de circulatie internationala dedicate acestei teme", a subliniat oficialul BNR.

În acest context, banca centrala a trimis membrilor Parlamentului European doua lucrari în engleza: The Romanian National Bank Treasure Taken to Moscow and Never Returned, autor Cristian Paunescu, si Romania's Treasure and its Destiny, autor colonel Ilie Schipor, istoric militar.

Ulterior, BNR s-a raliat lui Eugen Tomac, membru în Parlamentul European, care a initiat rezolutia mentionata mai sus. În acest context, BNR a organizat în sediul de la Bruxelles al Parlamentului European expozitia "The Treasure of the National Bank of Romania sent to Moscow and never returned - a claim older than a century".

Guvernatorul BNR a mentionat ca aproape toti parlamentarii români au semnat proiectul de rezolutie, iar aceasta a fost votata cu o mare majoritate.

"Dupa acest moment, actiunile noastre au continuat la Washington si la Chisinau, dar si în tara, la Sibiu si Pitesti, unde a fost prezentata expozitia de mai sus si specialistii nostri s-au întâlnit cu studenti si profesori, în primul rând, dar si cu un public care nu avea prea multe date despre problema tezaurului. În plus, pentru ca oricine cu buna credinta, dar si pentru cei care se îndoiesc si, de ce nu, chiar si pentru cei care persevereaza în rele intentii, am inaugurat în toamna anului trecut pe site-ul BNR pagina "Tezaurul Bancii Nationale a României evacuat la Moscova", care cuprinde: istoricul problemei, inclusiv restituirile parțiale, inventarul tezaurului, expozitia de la Bruxelles. Ce evaluare putem face dupa aceasta trecere în revista: în primul rând, Banca Nationala a României, si prin ea România, a atins obiectivele de parcurs ale acestei etape, atât prin informarea publicului intern, cât si prin internationalizarea problemei si introducerea ei pe agenda Uniunii Europene", a adaugat Mugur Isarescu.

Potrivit acestuia, Comisia comuna româno-rusa, din care au facut parte si reprezentantii Bancii Nationale, nu s-a mai întrunit din noiembrie 2019.

"Dar, în pofida activitatii extrem de greoaie a acestei comisii, care s-a întrunit de 5 ori în 20 de ani, am înregistrat si un rezultat important, anume faptul ca protocolul celei de-a patra sesiuni a retinut ca "la nivelul Comisiei comune este agreat faptul ca documentele prezentate de partea româna reprezinta documente autentice, cu valoare de tratat international, care atesta depunerea de catre România în Rusia (la Moscova) a bunurilor din Tezaurul sau (inclusiv tezaurul BNR)". Asadar, existenta obligatiilor legate de tezaur a fost recunoscuta oficial de partea rusa si consemnata documentar, iar aceasta reprezinta fundamentul eforturilor noastre viitoare. Nu as vrea sa se înțeleaga de aici ca renuntam la abordarea bilaterala, la cadrul de discutii oferit de Comisia comuna româno-rusa, dar, pentru a capata un plus de consistenta, Banca Nationala a României propune un nou tip de institutionalizare a acestui dialog, care sa tina seama de schimbarile politice internationale aflate în curs si mai ales de perspectiva previzibila a întoarcerii Rusiei în câmpul dreptului international. Sigur ca Rusia reprezinta astazi o sursa de îngrijorare, de pericol, dar aceasta tara are si un istoric pozitiv al restituirilor", a precizat Isarescu.

El a mentionat ca se refera la restituirile parțiale către România din 1935 și mai ales la cea din vara lui 1956, dar și la restituirea pinacotecii Galeriei de artă din Dresda, după cum, mai aproape de noi, în 2006, Federația Rusă a restituit Ungariei colecția de carte veche a Colegiului Reformat Calvin din Sarospatak, care, în contextul sfârșitului celui de-Al Doilea Război Mondial, a ajuns pe teritoriul URSS.

În acest context, guvernatorul BNR a subliniat că există câteva precedente pe care "România poate clădi".